

ÇOCUKLARIN İKLİMİ

ÇOCUK HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN İKLİM SORUNLARI

RİSKLER VE FIRSATLAR ARAŞTIRMA RAPORU

"Bu araştırma raporu Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamiyle Çocukların İklimi Topluluğu'na aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."

ÇOCUKLARIN İKLİMİ

"Bu araştırma raporu Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamiyle Çocukların İklimi Topluluğu'na aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."

ÇOCUKLARIN İKLİMİ

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	4
GİRİŞ	6
1.ARKA PLAN	7
1.1 İklim Değişikliğinin Çocuklar Üzerindeki Etkisi	7
1.2 İklim Değişikliği Bağlamında Çocuk Hakları ve Çevreye İlişkin Uluslararası Çerçeve	9
2.METODOLOJİ	11
2.1 Kapsam	11
2.2 Yöntem	12
2.3 Etik Çerçeve	12
3. BULGULAR	12
3.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	12
3.2 Çocukların İklim Değişikliği Algıları	13
3.3 Nitel Görüşme Verileri	16
SONUÇ VE ÖNERİLER	19
KAYNAKLAR	21

YÖNETİCİ ÖZETİ

Altıncı ve en son çıkan raporuna göre, İklim Değişikliği Hükümetlerarası Paneli (IPCC), iklim değişikliğinin, insan kaynaklı olduğu ve dünya genelindeki hava ve iklim aşırılıklarını etkilediğini kesin olarak doğrulamıştır. IPCC, insan haklarının korunması ve iklim değişikliği bağlamında teşvik edilmesi konusunda BM Özel Raportörü Dr. Ian Fry'ın, Cenevre Merkezi Konferansı'ndaki açılış konuşmasında, insan kaynaklı iklim değişikliğinin dünyanın bugüne kadar karşılaştığı en büyük ve en yaygın tehdit olduğunu vurguladı. Bugün, yaklaşık 3,3 ila 3,6 milyar insan, iklim değişikliğine karşı yüksek derecede savunmasız olan ortamlarda yaşamaktadır. UNICEF'e göre, iklim adaletine ulaşmak için insan haklarının kalkınma ve iklim eylemi ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bu durum, insan merkezli bir yaklaşımı ve iklim değişikliğinden en çok etkilenenlerin haklarının temsil edilmesini, dahil edilmesini ve korunmasını içermektedir. İklim adaletini sağlamak, sosyal adaletsizlik, cinsiyet adaletsizliği, ekonomik adaletsizlik, nesiller arası adaletsizlik ve çevresel adaletsizlik gibi sorunları bütünsel bir şekilde ele almayı ve iklim eylemi önlemleri nedeniyle yeni adaletsizliklerin yaratılmadığından emin olmayı gerektirmektedir.

Sık sık meydana gelen aşırı hava olayları, yoğun sıcak hava dalgaları, yıkıcı orman yangınları, artan sel, aşırı soğuk gibi olaylar ile sıcaklıkların artması, orman bozulması, biyolojik çeşitlilik kaybı, çölleşme ve kuraklık gibi uzun vadeli etkiler, iklim değişikliğinin dünya ekosistemlerini değiştirdiğini ve tüm insanlar için, özellikle en savunmasız gruplar arasında yer alan çocuklar için güvenli, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkını tehlikeye attığını göstermektedir.

İklim değişikliğinin çocuk hakları üzerindeki etkisini Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan 26 sayılı genel yorumunda net bir şekilde görmekteyiz. Genel Yorum 26, çocuk hakları ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Genel yorum, devletlere ve diğer paydaşlara, iklim değişikliği bağlamında çocuk haklarını korumak için gerekli önlemleri almaları konusunda rehberlik etmektedir.

Çocukların İklimi Topluluğu olarak, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı desteği ile hazırladığımız "**Çocuk Hakları Perspektifinden İklim Sorunları: Riskler ve Fırsatlar Araştırma Çalışması**" ile İzmir'de yaşayan 10-12 yaş aralığındaki çocukların iklim değişikliği olgusu üzerine ne düşündüklerini ve nasıl hissettiklerini görünür kılınmasını amaçlamaktayız.

Spesifik olarak ise araştırma raporu aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır.

Spesifik olarak, araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır:

- Çocuklar iklim değişikliği hakkında ne kadar bilgiye sahip?
- İklim değişikliği konusunda ne tür düşünce ve duygulara sahipler?
- İklim değişikliği konusunda çocukların gelecekle ilgili beklentileri nelerdir?
- Çocuklar, iklim değişikliğini önlemek veya etkilerini azaltmak için kişisel olarak hangi adımları atmayı düşünüyorlar?

Bu araştırma raporu, çocukların iklim değişikliği algısını ve yaklaşımlarını anlamaya yönelik önemli bir adımı temsil etmektedir. İklim değişikliğinin çocukların yaşamlarına olan etkilerini değerlendirmek ve çocukların daha iyi desteklenmesini sağlamak, toplumlarımızın daha dayanıklı ve korumacı olmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Son olarak çocukların iklim değişikliği karşısında dayanıklılık kapasitelerinin güçlenmesine katkı sunacak önerileri de içeren araştırma raporunun çocuk hakları alanında çalışan aktivist, sivil toplum kuruluşları, akademisyen, yerel yöneticiler, eğitimciler, çocuklar ve aileler olmak üzere çocuk haklarının güçlenmesi ve korunması alanındaki tüm ekosistem paydaşlarına katkı sunmasını beklemekteyiz. İklim krizinin bir çocuk hakları krizi olduğunu unutmadan iklim değişikliğine uyuma yönelik politikalar ve önlemlerin çocuk haklarına duyarlı bir şekilde tasarlanması için şimdi harekete geçmeliyiz.

Psk. Deniz Bağdaş
Çocukların İklimi Topluluğu
Genel Koordinatör

GİRİŞ

Çocuk hakları temelli bir yaklaşımın çevreye uygulanması, Çocuk Hakları Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolleri kapsamındaki tüm çocuk haklarının tam olarak dikkate alınmasını gerektirir. Devletler, çocuk haklarına saygı göstermek, bu hakları korumak ve yerine getirmek için temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre sağlamalıdır. Çocuk haklarına saygı gösterme yükümlülüğü, Devletlerin çevreye zarar vererek bu hakları ihlal etmekten kaçınmalarını gerektirir. Hak sahipleri olarak çocuklar, çevresel zararlardan kaynaklanan hak ihlallerine karşı korunma ve çevresel aktörler olarak tanınma ve tam saygı görme hakkına sahiptir. Böyle bir yaklaşım benimsenirken, dezavantajlı durumdaki çocukların haklarını kullanma ve talep etme konusunda karşılaştıkları çoklu engellere özellikle dikkat edilmelidir. Temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hem başlı başına bir insan hakkıdır hem de çok çeşitli çocuk haklarından tam olarak yararlanılması için gereklidir. Buna karşılık, iklim krizinin sonuçları da dahil olmak üzere çevresel bozulma, özellikle dezavantajlı durumdaki çocuklar veya iklim değişikliğine yüksek oranda maruz kalan bölgelerde yaşayan çocuklar için bu haklardan yararlanmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuk hakları ve iklim değişikliği bütün çocukların sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşamalarını içermektedir.

"Çocukların İklimi Topluluğu" olarak, iklim krizini çocukların ve ergenlerin gözünden anlamaya çalışan perspektifle yol çıktık. Yerel düzeyde çocuk ve ergenlerle birlikte iklim krizinin etkilerine karşı neler yapabileceğimizi değerlendirecek eğitim, atölye, farkındalık ve öz savunma çalışmaları gerçekleştirmekteyiz. İklim çalışmalarına çocukların gözünden bakarak yol alabileceğimizi düşünüyor ve bu süreçte çocukların hak özneleri olarak yer almalarını destekliyoruz.

Araştırma çalışmasını Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan Genel Yorum 26'yı referans olarak hayata geçirdik. Çalışmamızın da içeriği ve kapsamı genel yorumda belirtilen hak alanlarına paralel bir şekilde ele alınarak yapılandırılmıştır. Türkiye'de yerel ve ulusal düzeyde çocuk hakları ve iklim değişikliği olgusunu veri odaklı ele alan kurum sayısının az olmasından kaynaklı sorunları azaltmak, çocuk hakları alanına iklim değişikliği ve çocuk haklarını içeren verileri paylaşarak ortak çalışma ve savunuculuk alanları yaratılması da hak temelli bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre insan hakkıdır hem de çok çeşitli çocuk haklarından tam olarak yararlanılması için gereklidir. İklim değişikliğine bağlı zararların çocuk hakları üzerindeki riskleri ve fiili etkileri de dâhil olmak üzere, çevresel zararlara ilişkin güvenilir, düzenli olarak güncellenen ve ayrıştırılmış veri ve araştırmaların toplanması ile iklim değişikliği başta olmak üzere çevresel bozulmanın çocuk haklarından yararlanma üzerindeki etkilerini içeren verileri kamuoyunun gündemine getirilerek çocukların güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye'de iklim değişikliğinin çocuk hakları üzerindeki etkileri, giderek daha ciddi bir sorun haline gelmektedir. Bu araştırma çıktısı, iklim değişikliğinin çocuk haklarına yönelik oluşturduğu riskleri ve fiili etkileri belirlemede ve bu tehditlere karşı alınabilecek önlemleri geliştirmede önemli bir adım olacaktır.

Araştırmanın;

- İklim değişikliğine uyum çalışmalarına yönelik politikalar ve önlemlerin çocuk haklarına uygun olarak tasarlanması ve uygulanmasına,
- İklim değişikliğinin çocuk hakları üzerindeki etkileri konusunda farkındalık yaratılması ve karar vericilerin dikkatinin çekilmesine, katkı sağlamasını beklemekteyiz.

Son olarak tüm enerjimizi çocukların iklimi üzerine ayıran topluluk olarak kanıta dayalı savunuculuk alanımızı geliştirmemize katkı sağlayacağına inandığımız araştırma raporunun farklı paydaşlarla ortak gündemler geliştirilmesini kolaylaştıracağını düşünmekteyiz.

1.ARKA PLAN

1.1 İklim Değişikliğinin Çocuklar Üzerindeki Etkisi

İklim değişikliği, insanlık tarihinin en büyük ve en kapsamlı tehditlerinden biri olarak kabul edilmektedir. İklim Değişikliği Hükümetlerarası Paneli'nin (IPCC) altıncı raporu, iklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğunu ve dünya genelindeki hava ve iklim aşırılıklarını etkilediğini kesin olarak doğrulamaktadır. Bu değişikliklerin en savunmasız gruplar üzerindeki etkilerini ele almak ve iklim adaletini sağlamak, küresel bir öncelik haline gelmiştir. Bu bölümde, iklim adaleti ve çocuk hakları arasındaki ilişkiye uluslararası literatür ışığında yer verilmektedir. Aynı zamanda araştırma raporu bulgularında görüldüğü üzere çocukların iklim değişikliğinden en çok etkilendiklerini düşündüğü "oyun hakkı" özelinde de konuya dair açıklamalara yer verilmektedir.

İklim adaleti, iklim değişikliğinin etkilerinin adil bir şekilde ele alınmasını ve bu süreçte meydana gelen adaletsizliklerin giderilmesini hedefleyen bir kavramdır. Bu kavram, sosyal, cinsiyet, ekonomik, nesiller arası ve çevresel adaletsizlikleri bütüncül bir şekilde ele almayı gerektirir. İklim değişikliği, nesiller arası adaletsizlik sorununu da gündeme getirmektedir. Bugünün kararları, gelecekteki nesillerin yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, iklim değişikliğiyle mücadele ederken, gelecek nesillerin haklarının da gözetilmesi önemlidir.

İklim değişikliği, çocukların yaşamlarını çeşitli şekillerde etkilemektedir. Bu etkiler, fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutlarda incelenebilir. Çocuklar, iklim değişikliğinin getirdiği riskler ve fırsatlar karşısında savunmasız bir konumda bulunmaktadır. İklim değişikliği, çocukların fiziksel sağlığını doğrudan tehdit etmektedir. Özellikle hava kalitesindeki düşüş, solunum yolu hastalıklarının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca, aşırı sıcak hava dalgaları ve doğal afetler, çocukların sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, çocukların yaşam kalitesini ve genel sağlığını tehdit etmektedir. İklim değişikliği, çocukların psikolojik sağlığını da olumsuz yönde etkilemektedir. Doğal afetler ve çevresel felaketler, çocuklarda travma ve stres yaratmaktadır. Ayrıca, gelecekle ilgili belirsizlikler ve kaygılar, çocukların ruhsal durumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan 26 sayılı genel yorum, iklim değişikliği ile çocuk hakları arasındaki ilişkiyi net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu genel yorum, devletlere ve diğer paydaşlara, iklim değişikliği bağlamında çocuk haklarını korumak için gerekli önlemleri almaları konusunda rehberlik etmektedir.

İklim değişikliği, çocuk sağlığına yönelik en ciddi küresel tehditlerden biridir. Özellikle yaz aylarında yaşadığımız ve iklim değişikliğinin sonucu olan sıcak hava dalgaları, sağanak yağmur ve su baskınları, ani gelişen şiddetli fırtına ülkemizdeki canlı ve cansız yaşam koşullarını olumsuz şekilde etkilemektedir. Çocuklar ise gelişimlerinin en hızlı ve hassas dönemlerinde oldukları için iklim değişikliğinin olumsuz sonuçları bakımından en yüksek riskli grupta yer almaktadır. Çocuklar yaşına, yaşadığı yere, sağlık durumuna, sosyo ekonomi ve güvenlik koşullarına göre iklim değişikliğinden doğrudan ya da dolaylı şekilde etkilenmektedir. İklim krizi en fazla çocukların oyun alanlarını ve oyun oynama kapasitelerini azalmaktadır.

Deprem, sel, yangın, göç, salgın, kuraklık, kent-kırsal yaşam normları, şehir planlaması, çevre kirliliği, gelir ve eğitim düzeyi gibi toplumsal-çevresel faktörler çocukların oyun alanlarını fiziksel olarak sınırlandırmaktadır. Yaşadıkları evin yakınında, güvenli ve iklim krizine dirençli bir oyun alanının olmaması çocukların oyun hakkını sekteye uğratmaktadır. Bununla birlikte dar bir zaman aralığında mevcut ve erişilebilir olan sınırlı oyun alanlarını, oyun mobilyalarını kullanan geniş yaş aralığındaki çocukların birbirine akran zorbalığında bulunması riskini doğurmaktadır. Ayrıca iklim krizi, çocukların astım, alerji, sedef, uykusuzluk, iştah değişikliği vb. gibi sağlık sorunlarını arttırarak onların sık sık hasta olmalarına sebep olmaktadır. Uyku süresi ve kalitesi azalan çocukların gün içinde odaklanma ve dikkat becerilerinde gerileme yaşadığı, yorgun ve isteksiz hissettiği, uzun süre hareketsiz kalmasına rağmen aşırı yeme davranışında bulunduğu gözlenmektedir.

Yukarıda bahsedilen etmenlerden kaynaklı fiziki, sağlık ve güvenlik açısından iklim krizi etkilerine dayanıklı oyun alanlarından yoksun kalan çocukların günlük yaşam aktivitelerinin değiştii görülmektedir. Özellikle yaz aylarında çocuklar eğlenme ve sosyalleşme amacıyla açık oyun alanlarında, parklarda, yeşil alanlarda zaman geçirmek yerine; günün uzun bir zaman dilimini kapalı alanda ve akran grubu yoksunluğu çekerek geçirmektedir. Hatta çoğu çocuğun, yaz aylarında tatil ya da serinleme amacıyla taşındığı bölgede akran grubu ve yaşına uygun oyun alanları, sosyal aktivite merkezleri bulunmamaktadır. Bu durum çocuğun hem bir yere ait olma duygusunu zedelemekte, hem de onun için önemli olan sosyal unsurları yitirmesine sebep olmaktadır. Bu onların toplumla bağlarını zayıflatmakta ve destekleyici sosyal ağlara erişimlerini kısıtlamaktadır. Ayrıca çocukların doğayla özellikle toprakla etkileşimlerinin sürmesini engelleyerek duyu bütünlemesini zorlaştırmaktadır. Bu durum gerçek ortamda akranlarıyla bir araya gelemeyen çocukları örtük bir şekilde dijital ortama sevk etmektedir. İletişim kurmak, sosyalleşmek ve eğlenmek için dijital teknoloji ve interneti bilinçsiz şekilde kullanan çocuklar ise bağımlılık, siber zorbalık, çevrimiçi taciz, sosyal kaçınma, kendine zarar verme gibi problemler yaşamaktadır. Ailelerin bu süreci yönetemeyerek çocuklarıyla çatışma içinde olmaları onları baskıcı, tavizkar ya da ilgisiz tutumlar sergilemeye itmektedir. Çocuklarının teknoloji kullanımını bazen kontrol etmeyip bazen tamamen yasaklamalarıyla sonuçlanmaktadır. Bu durum da yine çocuklara başka bir alanda oyun hakkı ihlali yaşatmaktadır.

Çocukların üzerinde iklim krizi etkilerini hemen gösterebileceği gibi çocukların yaşamını daha sonradan da etkileyebilir veya uzun süreli bir etki de gösterebilir. İklim değişikliğine bağlı gelişen hava ve çevre olayları çocuklar için geleceğe yönelik belirsizlik yarattığından onların kaygı ve korku hissetmesine sebep olmaktadır. Çoğu çocuk iklim değişikliğinin sebepleri ve sonuçlarıyla baş etmede kendini yalnız ve çaresiz görmektedir. Örneğin susuz kalmaktan endişelenen bir çocuğun büyüdüğünde su savaşlarının çıkacağına inanması veya iklim krizi devam ederse dünyanın yok olacağını düşünüp korku duyması eko-anksiyete yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu durum da yine çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimi açısından risk taşımakta ve hak ihlaline yol açmaktadır.

Bu nedenle, iklim değişikliğiyle uyum stratejileri, çocuk haklarını merkeze almalı ve onların en yüksek yararını gözeten çözümler içermelidir.

1.2 İklim Değişikliği Bağlamında Çocuk Hakları ve Çevreye İlişkin Uluslararası Çerçeve

İklim değişikliği, küresel bir kriz olarak dünya genelinde tüm canlıları etkilemekte ve özellikle çocuklar gibi savunmasız gruplar üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır. Bu bağlamda, çocuk haklarının korunması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için uluslararası düzeyde birçok önemli belge ve politika geliştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocukların tüm haklarını koruma altına alan kapsamlı bir belgedir ve 1989 yılında kabul edilmiştir. Bu sözleşme, çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını da içermektedir. Sözleşme'nin 24. maddesi, çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını ve çevresel kirlenmeye karşı korunma gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu madde, devletlerin çocukların sağlığını korumak için gerekli tedbirleri almasını şart koşmaktadır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan 26 sayılı genel yorum, çocuk hakları ile çevre ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alan en önemli belgelerden biridir. Bu genel yorum, çocuk haklarının iklim değişikliği bağlamında nasıl korunması gerektiğine dair detaylı rehberlik sunmaktadır. Genel yorumda, devletlerin iklim değişikliği ile mücadele ederken çocuk haklarını gözetmesi gerektiği belirtilmekte ve çocukların iklim değişikliğine karşı korunmasına yönelik stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir.

Genel Yorumun Ana Hatları

1.Çocukların Bilgilendirilmesi ve Katılımı:

Çocukların iklim değişikliği konusunda bilgilendirilmesi ve bu süreçte aktif bir rol almaları teşvik edilmelidir. Çocukların görüşlerinin dikkate alınması ve karar alma süreçlerine katılımı vurgulanmaktadır.

2.Çevresel Eğitim:

Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında çevresel eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir. Bu programlar, çocukların iklim değişikliği konusunda bilinçlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

3.Sağlık ve Refah:

Çocukların iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki olumsuz etkilerinden korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle hava kirliliği, aşırı sıcak hava dalgaları ve doğal afetler gibi çevresel risklere karşı çocukların korunması önemlidir.

4.Çevresel Adalet:

Çocukların çevresel adaletin sağlanmasında aktif bir rol oynaması ve çevresel zararlardan orantısız bir şekilde etkilenmemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

5.İklim Politikaları ve Çocuk Hakları: Devletlerin, iklim politikalarını oluştururken çocuk haklarını gözetmesi ve çocuklara duyarlı politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Bu politikaların, çocukların refahını artıracak şekilde tasarlanması önerilmektedir.

2015 yılında kabul edilen Paris Anlaşması, iklim değişikliği ile mücadele konusunda küresel bir çerçeve sunmaktadır. Anlaşma, taraf ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltma ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama taahhütlerini içermektedir. Paris Anlaşması'nın önsözünde, iklim değişikliği ile mücadelede insan haklarına, özellikle de çocuk haklarına saygı gösterilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu, iklim değişikliği politikalarının çocuk haklarını koruyacak şekilde tasarlanmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDGs), yoksulluğu sona erdirmeye, gezegeni koruma ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlama amacını taşımaktadır. SDGs, çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını doğrudan etkileyen politika ve uygulamaları teşvik etmektedir. Özellikle 13. hedef, iklim değişikliği ile mücadeleye odaklanmakta ve çocukların iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden korunması gerektiğini vurgulamaktadır.

UNICEF, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ve Save the Children tarafından geliştirilen Çocuk Hakları ve İş İlkeleri, iş dünyasının çocuk haklarına saygı göstermesi ve desteklemesi için rehberlik sunmaktadır. Bu ilkeler, şirketlerin çevresel sürdürülebilirlik politikaları geliştirmesi ve uygulaması gerektiğini vurgulamakta, çevresel zararların çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini önlemeye yönelik tedbirler alınmasını önermektedir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi, iklim değişikliğinin insan hakları üzerindeki etkilerini ele alan çeşitli kararlar almıştır. Özellikle 2019 yılında kabul edilen 41/21 sayılı karar, iklim değişikliğinin çocuk hakları üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamış ve devletlerin bu konuda gerekli tedbirleri almasını talep etmiştir. Bu karar, çocuk haklarının iklim değişikliği bağlamında korunmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Birleşmiş Milletler Çevresel Haklar Özel Raportörü ve Çocuk Hakları Özel Raportörü, iklim değişikliği ve çocuk hakları konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır. Çevresel Haklar Özel Raportörü, çevresel hakların korunması ve çevresel adaletin sağlanması konularında devletlere rehberlik ederken, Çocuk Hakları Özel Raportörü ise çocukların iklim değişikliğinden korunmasına yönelik stratejiler geliştirmektedir.

UNICEF, çocukların iklim değişikliği ve çevresel tehlikelerden korunması için çeşitli politikalar ve programlar geliştirmektedir. Bu politikalar, çocukların iklim değişikliği konusunda bilinçlendirilmesi, afet risklerinin azaltılması ve çocuk dostu çevresel sürdürülebilirlik projelerinin teşvik edilmesini içermektedir. UNICEF'in bu çabaları, çocukların iklim değişikliği bağlamında korunmasını ve çevresel sürdürülebilirlik konusunda bilinçlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

İklim değişikliği, çocuk hakları açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır ve bu bağlamda uluslararası çerçeve, çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını koruma ve geliştirme amacını taşımaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 26 sayılı genel yorum, Paris Anlaşması, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve diğer uluslararası belgeler, devletlerin ve diğer paydaşların çocuk haklarını ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamak için ortak hareket etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu uluslararası çerçeve, iklim değişikliğiyle mücadele ederken çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda önemli bir yol haritası sunmaktadır.

2.METODOLOJİ

2.1 Kapsam

Çocukların iklim değişikliği hakkında bilgi düzeylerini anlama, çocuklar üzerinde iklim değişikliğinin etkilerini belirleme ve iklim değişikliği hakkında çocukların beklentilerini inceleme amacıyla betimsel bir araştırma yürütülmüştür. Betimsel araştırmaların temel işlevi olan mevcut durumu tanımlama ve değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleme göz önünde bulundurulduğunda bu araştırmanın sonuçlarının çocuk hakları odağında iklim değişikliğine ilişkin genel bir çerçeve ortaya koyması beklenmiştir. Bilindiği üzere betimsel araştırmalar, belirli bir olayı, durumu veya olguyu olduğu gibi gözlemler ve tanımlar. Bu, olayların nasıl ve neden meydana geldiğini anlamaktan çok, olayların kendisini detaylı bir şekilde ortaya koymayı amaçlar.

Bu araştırma ile, 10-12 yaş aralığındaki 49 kız-49 erkek çocuk katılımcının iklim değişikliği algusu üzerine düşünce ve duygularını anlama amaçlanmıştır. Araştırma örnekleme, İzmir'in Gaziemir İlçesi'nde yaşayan, farklı sosyoekonomik ve kültürel arka planlardan gelen çocukları kapsayacak şekilde rastgele seçilmiştir. Çalışmada, çocukların iklim değişikliği konusundaki farkındalık düzeyleri, bu konuya ilişkin kaygıları, gelecek beklentileri ve kişisel eylemlerine yönelik tutumları incelenmiştir. Bu araştırma, çocukların iklim değişikliği konusundaki farkındalıklarını ve duygusal tepkilerini anlamak için önemli bir adım olup, gelecekte yapılacak çalışmalar için temel bir referans niteliği taşımaktadır.

Bu çalışmanın içeriği, BM Çocuk Hakları Komitesi'nin, iklim değişikliği odağında çocuk hakları temalı 26. Genel Yorumu gözetilerek hazırlanmıştır.

2.2 Yöntem

Araştırma deseni betimsel nitelikte olup, nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı karma yöntem (mixed-method) yaklaşımı benimsenmiştir. Bu çalışmada betimsel araştırmaların yaygın kullanılan veri toplama yöntemlerinden olan anket kullanılmıştır. Anketler, karma yöntem araştırmalarında hem nicel hem de nitel verileri toplamak için değerlendirilmiştir. Bu tür araştırmalarda, hem kapalı uçlu hem de açık uçlu sorular içeren anketler katılımcıların geniş çaplı ve derinlemesine yanıtlarını analiz etmeyi sağlar. Araştırmada kullanılan anket 14 sorudan oluşmuştur. İçerdiği kapalı uçlu ve açık uçlu sorular sayesinde katılımcılardan hem sayısal hem de anlatımsal veri toplamıştır. Bu araştırma anketinde 5 adet kapalı uçlu soru yer alırken 9 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Açık uçlu soruların 5 tanesinde katılımcılara kolaylaştırıcı olması amacıyla önceden belirlenmiş yanıt seçenekleri sunulmuştur. Bu veriler istatistiksel analiz ve içerik analizi yöntemlerinin bir arada kullanılmasını sağlayarak daha kapsamlı sonuçlar sağlamıştır. Veri toplama süreci, katılımcı çocukların Gaziemir Belediyesi çocuk kurslarında gerçekleştirilmiştir. Çocuklar, soruları sınıf ortamında cevaplamışlardır. Araştırma öncesinde, çocuklara ve ailelerine araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü katılım sağlanmıştır.

2.3 Etik Çerçeve

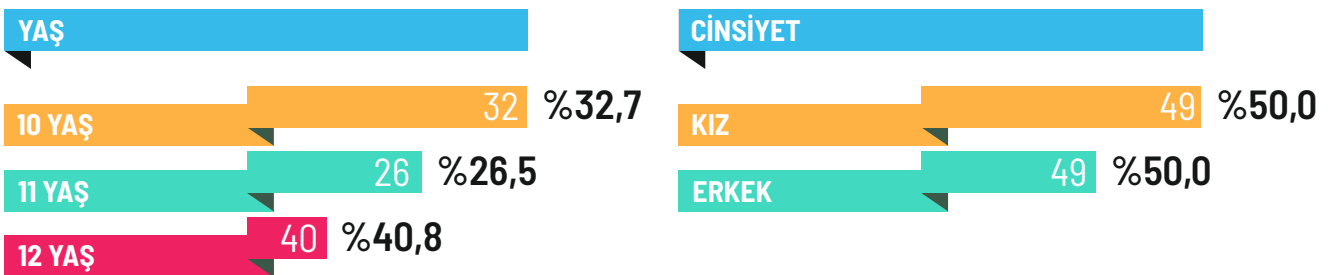
Araştırma kapsamında çocukların gönüllüğü, gizliliği ve kişisel yaşamlarına saygı ve katılımcıların zarar görmemesi için önlem alma, vazgeçilmez etik ilkeler olarak belirlenmiştir. Çocukların, aynı zamanda onlara ulaşmayı sağlayan bağımsız araştırmacıların ve gönüllülerin araştırmaya katkı vermeye gönüllü olması için katılımcıları bilgilendirmeye özen gösterilmiştir.

Gizlilik ilkesi gereği, katılımcıların akışla ilgili olmayan hiçbir kişisel bilgi talep edilmemiştir. Anketten elde edilen veriler, raporda anonim olarak kullanılmıştır. Gönüllülük ve gizlilik ilkeleri katılımcılarla paylaşılan Aydınlatılmış Onam formları ile güvence altına alınmıştır. Kişisel yaşamlara saygı ilkesi, bilgilerin gizliliği ve katılımcıların onay formlarındaki görüşlerine uygun davranılarak gözetilmiştir. Ankette tüm katılımcılar araştırmada yer almaya onay verdikleri için tüm verileri raporda yer almıştır.

Tüm sınırlılıklara rağmen, gerçekleştirilen araştırma çalışmasının kapsamı ve ulaştığı kitle ile Türkiye’de çocukların iklim değişikliği bağlamında mevcut durumlarına dair önemli katkılar sağladığı düşünülmektedir.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo:1 Demografik Özellikler

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların %32,7’si 10 yaşında, %26,5’i 11 yaşında ve %40,8’i 12 yaşındadır. Katılımcıların %50’si kız, %50’si erkektir.

3.2. Çocukların İklim Değişikliği Algıları

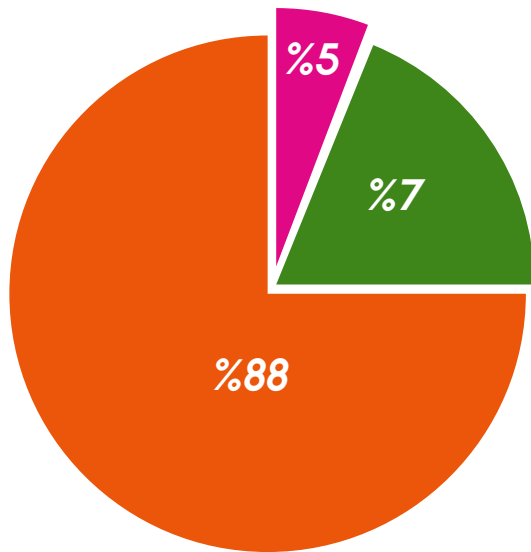
		Sayı	Yüzde
İklim değişikliği konusunda bilgi sahibi olma durumu	Hiç bilgim yok	5	5,1
	Biraz bilgim yok	86	87,8
	Çok bilgim var	7	7,1
İklim değişikliği konusunda bilgi edinme için kullanılan bilgi kaynakları	Kitaplar, dergiler ve gazeteler	16	16,3
	İnternet ve dijital kaynaklar (web siteleri, bloglar, sosyal medya vb.)	44	44,9
	Televizyon ve radyo programları	48	49,0
	Okul veya kurs dersleri	52	53,1
	Toplum etkinlikleri ve seminerler	26	26,5
	Aile veya arkadaşlarla yapılan konuşmalar	35	35,7
İklim değişikliği konusunda daha ayrıntılı bilgi edinmeyi isteme	Evet	85	86,7
	Hayır	13	13,3
İklim değişikliği konusunda öğrenmek istenilen konular	İklim bilimi ve temel kavramlar	19	22,4
	İklim değişikliğinin nedenleri ve sonuçları	77	90,6
	Çözüm yolları ve koruyucu-önleyici çalışmalar	36	42,4
	İklim değişikliği ile ilgili bilgi kaynaklarının güvenilirliği ve doğruluğu	11	12,9
İklim değişikliğinin çevremizdeki doğal yaşam üzerindeki etkisi	Etkisiz	4	4,1
	Biraz etkili	56	57,1
	Çok etkili	38	38,8
Bugüne kadar iklim değişikliğinin çevredekilerdeki nedenleri veya etkilerini fark etme	Evet	87	88,8
	Hayır	11	11,2
İklim değişikliğinin çevredekilerdeki nedenleri veya etkileri	Hayvan türlerinin sayısında azalma	59	60,2
	Bitki örtüsünde değişiklikler	56	57,1
	Hava sıcaklıklarında değişim	71	72,4
	Küresel ısınma	53	54,1
	Sera etkisi	27	27,6
	Buzulların erimesi	52	53,1
	Su kaynaklarının azalması	49	50,0
	Afetler (sel, fırtına, hortum, orman yangını, kuraklık)	41	41,8
İklim değişikliği çocuk haklarını (sağlıklı yaşama, oyun oynama/eğlenme, sosyalleşme, eğitim, güvende olma vb) olumsuz etkileme durumu	Etkilemez	6	6,1
	Biraz etkiler	86	87,8
	Çok etkiler	6	6,1
İklim değişikliğinin etkileri düşünüldüğünde hissedilen duygular	Rahatlık	3	3,1
	İlgisizlik	10	10,2
	Korku	37	37,8
	Kaygı	18	18,4
	Üzüntü	19	19,4
	Öfke	8	8,2
	Umut	3	3,1
İklim değişikliği etkilerini azaltmak veya önlemek amacıyla çocuklar bireysel olarak yapabilecekler	Ağaç dikmek	80	81,6
	Enerji tasarrufu yapmak	79	80,6
	Geri dönüşümü desteklemek	79	80,6
	Topluluk ve çevre kulüplerinin projelerine katılmak	55	56,1
	Okul ve kamu kurumlarının projelerini desteklemek	40	40,8
	Sosyal medyayı kullanmak	14	14,3
	Farkındalık ve eğitim etkinliklerine katılmak	35	35,7

Tablo 2: Çocukların İklim Değişikliği Algısı

Çocukların iklim değişikliği sorularına verdikleri yanıtlar incelendiğinde

Çocukların %87,82'nin iklim değişikliği konusunda biraz bilgi sahibi olduğu, %7,1'inin çok bilgisinin olduğu tespit edildi. Çocukların iklim değişikliği konusunda bilgi edinme için kullandığı kaynakların dağılımları incelendiğinde %16,3'ünün kitaplar dergiler ve gazetelerden, %44,9'unun internet ve dijital kaynaklardan, %49'unun televizyon ve radyo programlarından, %53,1'inin okul veya kurslardan, %26,5'inin toplum etkinliklerinden ve seminerlerden, %35,7'sinin aile veya arkadaşlarla yapılan konuşmalar yoluyla bilgi edindiği tespit edildi. Katılımcıların %86,7'si iklim değişikliği konusunda daha ayrıntılı bilgi istediğini belirtirken %13,3'ü bilgi istemediğini ifade etmektedir. İklim değişikliği konusunda öğrenmek istenilen konuların dağılımı incelendiğinde ise %22,4'ü iklim bilimi ve temel kavramlar konusunda bilgi edinmek istemekte, %90,6'sı iklim değişikliği nedenleri ve sonuçları konusunda bilgi edinmek istemekte, %42,4'ü çözüm yolları ve koruyucu önleyici çalışmalar konusunda bilgi edinmek istemekte, %12,9'u iklim değişikliği ile ilgili bilgi kaynaklarının güvenilirliği ve doğruluyu hakkında bilgi sahibi olmak istediğini belirtmiştir. İklim değişikliğinin çevremizdeki doğal yaşam üzerindeki etkisi hakkındaki düşünceleri incelendiğinde %4,1'inin etkisiz olduğu, %57,1'i biraz etkili olduğunu, %38,8'i çok etkili olduğunu belirtmiştir. Bugüne kadar iklim değişikliğinin çevredeki nedenleri veya etkilerini fark etme durumları incelendiğinde %11,2'si fark etmediğini, %88,8'i fark ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların iklim değişikliğinin çevredeki nedenleri veya etkileri incelendiğinde %60,2'si hayvan türlerinin sayısında azalma, %57,1'i bitki örtüsünde değişiklikler, %72,4'ü hava sıcaklıklarında değişim, %54,1'i küresel ısınma, %27,6'sı sera etkisi, %53,1'i buzulların erimesi, %41,8'i afetler olarak ifade etmiştir. İklim değişikliği çocuk haklarını (sağlıklı yaşama, oyun oynama/eğlenme, sosyalleşme, eğitim, güvende olma vb.) olumsuz etkileme durumu incelendiğinde %87,8'i biraz etkilediğini belirtmiştir. İklim değişikliğinin etkileri düşünüldüğünde hissedilen duyguların dağılımları incelendiğinde %3,1'i rahatlık, %10,2'si ilgisizlik, %37,8'i korku, %18,4'ü kaygı, %19,4'ü üzüntü, %8,2'si öfke, %3,1'i umut ifadelerini belirtmiştir. İklim değişikliği etkilerini azaltmak veya önlemek amacıyla çocuklar bireysel olarak yapılabilecekler konusunda katılımcıların %81,6'sı ağaç dikmek, %80,6'sı enerji tasarrufu yapmak, %80,6'sı geri dönüşümü desteklemek, %56,1'i topluluk ve çevre kulüplerinin projelerine katılmak, %40,8'i okul ve kamu kurumlarının projelerini desteklemek, %14,3'ü sosyal medyayı kullanmak, %35,7'si farkındalık ve eğitim etkinliklerine katılmak seçeneklerini işaretlemiştir.

- Biraz bilgim yok
- Hiç bilgim yok
- Çok bilgim var

Tablo 3: İklim Değişikliği Konusunda Bilgi Sahibi Olma Durumu

İklim Değişikliği konusunda bilgi edinme için kullanılan bilgi kaynakları

Tablo 4: İklim Değişikliği Konusunda Bilgi Edinme Kaynakları

İklim Değişikliği konusunda öğrenmek istenilen konular

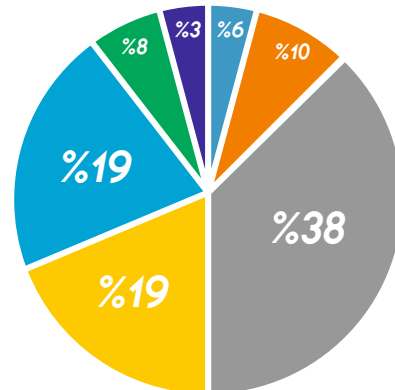

Tablo 5: İklim Değişikliği Konusunda Öğrenilmek İstenilen Konular

İklim değişikliğinin çevrendeki nedenleri veya etkileri

Tablo 6: İklim Değişikliğinin Etkileri

Tablo 7: İklim Değişikliği ve Çocukların Duygu Durumu

İklim değişikliği etkilerini azaltmak veya önlemek amacıyla çocuklar bireysel olarak yapabilecekleri

Tablo 9: İklim Değişikliğine Karşı Çocukların Yapabilecekleri Alanlar

3.3. Nitel Görüşme Verileri

“Sence iklim değişikliği çocukların yaşamlarını/ihtiyaçlarını şimdi ve gelecekte nasıl etkiler?” bu soru açık uçlu bu nedenle tema kod ve kategori şeklinde ifade edilmiştir.

Temalar ve Kategoriler:

1. İklim Değişikliği

• **Kötü Etkileri:** Bitkilerin kuruması, yaşamın zorlaşması, daha fazla yangın riski, temiz hava ve çevre kaybı, canlı türlerinin yok olması, su kaynaklarının azalması, besin tükenmesi.

2. Sağlık ve Beslenme

• **Kötü Etkileri:** Sağlıklı beslenememe, su kaynaklarının azalması, besin ve su kaynaklarının azalması, sağlıksız yaşam koşulları.

3. Çevre Kirliliği ve Doğal Afetler

• **Kötü Etkileri:** Hava ve çevre kirliliği, doğal afetler (deprem, sel, yangınlar), çevre zararı, su kaynaklarının azalması.

4. Çocuklar ve Ebeveynlik

• **Kötü Etkileri:** Çocukların dışarıda vakit geçememesi, sağlıksız yaşam koşulları, afetlerin çocukları etkilemesi, oyun hakkının kısıtlanması.

5. Endişe ve Korku

• **Kötü Etkileri:** Geleceğe dair endişe, ölüm korkusu, afet korkusu, üzüntü, korku.

6. Toplumsal Etkiler

• **Kötü Etkileri:** İlgisizlik, olumsuzlukların artması, toplumsal yardım gereksinimi, çocukların tek başına kalması, toplumun zor durumu.

Analiz Sonucu:

- Çocukların vermiş olduğu yanıtlar, iklim değişikliği ve olumsuz etkileri çerçevesinde çevresel, sağlıkla ilgili, toplumsal ve duygusal konuları kapsayan bir perspektif sunmaktadır.
- Çocukların geleceği ve sağlıklı yaşamın korunması konularında kaygı ve endişeleri ortaya koymaktadır.
- Kategorize edilen temalar altında çeşitli alt konular ve endişeler görülmektedir.

“İklim değişikliği etkileri düşünüldüğünde hissedilen duyguların nedenini yazar mısınız?” bu soru açık uçlu bu nedenle tema kod ve kategori şeklinde ifade edilmiştir:

Temalar, Kategoriler ve Kodlar:

1.Çevre ve İklim Kaygısı

- Çevrenin Kötüleşmesinden Korku ve Endişe: Çevre kirliliği, iklim değişikliği, sıcaklığın artması, kuraklık gibi faktörler nedeniyle duyulan korku ve endişe.
- Canlı Türlerinin Yok Olma Endişesi: Gelecekte hayvanların ve diğer canlı türlerin yok olabileceği korkusu.

2.Sağlık Endişesi

- Sağlığın Bozulması ve Tehlike: Sağlık sorunları, zehirlenme riski ve dünya koşullarının sağlık üzerindeki olumsuz etkileri yüzünden hissedilen korku.

3.Üzüntü ve Endişe

- Çevre Kirliliği ve Zararın Üzüntüsü: Çevrenin kirlenmesi, canlı türlerinin yok olması gibi durumlar karşısında duyulan üzüntü.
- Çaresizlik ve Umutsuzluk: İnsanların kaynakları kötü kullanması, çevre konusunda devletin yetersiz kalması gibi durumlar nedeniyle duyulan çaresizlik.

4.Afet Korkusu

- Doğal Afetlerin Yaratacağı Korku: Depremler, seller ve diğer doğal afetlerin olası etkileri nedeniyle duyulan korku ve endişe.

5.Sosyal İzolasyon ve Kısıtlanma

- Evde Sıkılma ve Dışarı Çıkamama Endişesi: Hava değişikliklerinden dolayı dışarı çıkamamak, sosyal etkinliklere ulaşamamak nedeniyle hissedilen sıkıntı ve endişe.

Analiz Sonucu:

- Çocukların vermiş olduğu yanıtlarda çevre ve iklim kaygısı, sağlık endişesi, üzüntü ve endişe, afet korkusu gibi duygusal temalar öne çıkmaktadır.
- İnsanların çevre değişikliklerinden, doğal afetlerden, sağlıklarının bozulmasından, canlı türlerinin yok olmasından, çaresizlik hissinden ve sosyal kısıtlamalardan dolayı duydukları kaygılar verilen yanıt içinde açıkça belirtilmektedir.
- Dışarıya rahat bir şekilde çıkamama korkusu, dış dünyayla bağlantısızlık, gelecek kaygısı ve belirsizlik duyguları da çocukların hissettiği duyguların önemli odak noktaları arasındadır.
- Çocuklar büyüklerinin kaynakları tasarruflu kullanmama, iklim değişikliği konusundaki duyarsızlığı ve çevresel sorumluluklarını yerine getirme noktasındaki ihmalkarlıkları vurgulanmaktadır.
- Çocukların kullanmış olduğu ifadeler, insanların çevre ve doğa konularındaki endişelerini, korkularını ve duygusal tepkilerini açıkça yansıtmaktadır.

“İklim değişikliği kaygısı (eko-anksiyete) sence nasıl tanımlanabilir?” bu soru açık uçlu bu nedenle tema kod ve kategori şeklinde ifade edilmiştir.

Temalar, Kategoriler ve Kodlar:

1.Korku ve Endişe:

- Doğal Afet Korkusu: Afetler, zararlar ve korkularla ilgili ifadeler.
- Çevre ve İklim Korkusu: İklim değişikliği, çevre kirliliği ve doğal yaşamın zarar görmesi korkuları.
- Sağlık Endişesi: Sağlık sorunları, hastalıklar ve sağlığa zarar verme korkuları.

2.Üzüntü ve Endişe:

- Çevre Zararının Üzüntüsü: Çevreye zarar verme, çevrenin yok olması gibi durumlardan dolayı üzüntü hissi.
- Gelecek Kaygısı: Belirsizlik, gelecek endişeleri ve korkularının ifadeleri.

3.Sosyal İzolasyon ve Kısıtlanma:

- Yalnızlık ve Korku: Tek kalmaktan, yalnız kalmaktan ve toplumdan izole olmaktan kaynaklı korkular ve endişeler.
- Evde Sıkılma ve Bunalmak: İçine kapanmak, sıkılmak, bunalmak gibi duygusal ifadeler.

4.Genel Korku ve Endişe:

- Kötü ve Felaket Korkusu: Olumsuz olaylardan, felaketlerden ve kötü durumlardan korkma ifadeleri.
- Genel Korku ve Endişe: Tedirginlik, rahatsızlık, kaygı ve korku ifadeleri.

Analiz Sonucu:

- Çocukların verdiği yanıtlarda yoğun bir şekilde korku, endişe, üzüntü ve belirsizlik duyguları hâkimdir. Bu duygusal çaresizlik, insanın çevresel değişiklikler, iklim kaygısı, sağlık sorunları ve doğal afetler konusundaki kaygılarını açıkça yansıtmaktadır.
- Korku ve endişenin temelinde, doğal afetlerin getirebileceği zararlar, çevrenin yok olması, iklim değişikliğinden kaynaklı sıcaklık artışı ve doğanın çeşitli canlı türleri üzerindeki olumsuz etkileri gibi faktörler yatmaktadır.
- Sosyal izolasyon, yalnızlık ve evde sıkılma gibi duygusal zorluklar da çocukların verdiği yanıtlarda belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Toplumla bağlantısızlık, sıkılma ve bunalmaya dair ifadeler bu temanın altını çizer.
- Genel korku ve endişe kategorisi, belirsizlik, kötü olaylardan korkma, felaket beklentisi gibi duygusal yüklü ifadeleri içermektedir.

“Sence iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltma ve koruyucu önleyici çalışmalar yapma konusunda kamu kurumları (okul, belediye, üniversite, kaymakamlık, valilik, hastane), sivil toplum örgütleri (dernek, kent konseyi, topluluk) ve özel şirketler neler yapabilir?” bu soru açık uçlu bu nedenle tema kod ve kategori şeklinde ifade edilmiştir:

Temalar, Kategoriler ve Kodlar:

1.Çevre Koruma ve Sürdürülebilirlik:

- Ağaç Dikme ve Ormanların Korunması: Ağaç dikme, ormanların korunması ve yeşil alanların arttırılması ile ilgili ifadeler.
- Su Kaynaklarının ve Canlıların Korunması: Temiz su kaynaklarının korunması, hayvanların ve bitkilerin korunması hakkındaki düşünceler.
- Geri Dönüşüm ve Atık Yönetimi: Geri dönüşüm projeleri, atık suların temizlenmesi ve atıkların yönetimi konularındaki vurgular.

2.Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları:

- Eğitim ve Seminerler: Eğitim verilmesi, seminerler düzenlenmesi ve bilinçlendirme faaliyetlerine dikkat çekilmesi.
- Farkındalık Oluşturma: İklim değişikliği, çevre koruma konularında farkındalık çalışmalarının yapılması gerekliliği.

3.Çevresel Sorunların Önlenmesi ve Tedbirler:

- Enerji ve Su Tasarrufu: Enerji ve su kaynaklarının doğru kullanımı, tasarruf yapılması ve sürdürülebilir enerji projeleri.
- Kampanya ve Proje Yürütme: Kampanyaların düzenlenmesi, projelerin oluşturulması ve çevresel sorunları ele alan çalışmalar.

Analiz Sonucu:

- Çocukların verdiği yanıtların içeriği, çevrenin korunması, sürdürülebilirlik ve doğal kaynakların yönetimi konularına odaklanmaktadır. Ağaç dikme, su kaynaklarının korunması, geri dönüşüm ve atık yönetimi gibi çevre koruma faaliyetleriyle ilgili fikirler ön plandadır.
- Eğitim ve farkındalık çalışmaları da çocukların verdiği yanıtlarda büyük önem taşımaktadır. İnsanların çevre konularında bilinçlenmesi, eğitilmesi ve seminerler aracılığıyla bilgi sahibi olmaları gerektiği vurgulanmaktadır.
- Enerji ve su tasarrufu önlemleri ile çevresel sorunların önlenmesi için çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmektedir. Kampanyaların düzenlenmesi ve sürdürülebilir projelerin oluşturulması üzerinde durulmaktadır.
- Genel olarak, çocukların verdiği yanıtlarda çevre koruma ve sürdürülebilirlikle ilgili çeşitli öneriler ve tavsiyeler bulunmaktadır. Bu önerilerin hayata geçirilmesiyle, doğal kaynakların korunması ve çevre bilincinin artırılması hedeflenmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları, iklim değişikliğinin çocuklar üzerindeki ciddi etkilerini net bir şekilde ortaya koymuştur. İzmir'in Gaziemir ilçesinde gerçekleştirilen bu çalışma, çocukların iklim değişikliği konusunda orta düzeyde farkındalığa sahip olduğunu ancak bu konuda endişe ve korku duyduklarını göstermektedir. Çocuklar, iklim değişikliğinin gelecekteki yaşamları üzerindeki olumsuz etkilerinden kaygı duymakta ve bu konuda daha fazla bilgi ve eğitim talep etmektedirler. Araştırma, çocukların iklim değişikliğine karşı kişisel eylemler gerçekleştirme konusunda istekli olduklarını, ancak bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, çocukların iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle oyun alanlarının azalması, sağlık sorunları yaşaması ve psikolojik olarak etkilenmesi gibi doğrudan ve dolaylı etkilerden etkilendikleri görülmektedir.

Araştırma bulgularına dayanarak, iklim değişikliği ile uyum sürecinde çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için aşağıdaki önerileri paylaşmak isteriz:

- Yerel yönetimler, iklim değişikliğine uyum sağlamak ve sera gazı emisyonlarını azaltmak için kapsamlı iklim eylem planları geliştirmelidir. Bu planlar, çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını gözetmelidir.
- İklim eylem planları, çocukların okullarda, oyun alanlarında ve toplu yaşam alanlarında maruz kaldıkları çevresel tehlikeleri azaltmaya yönelik önlemleri içermelidir.
- Parklar, oyun alanları ve yeşil alanlar gibi çocukların güvenli bir şekilde oynayabileceği ve sosyalleşebileceği alanlar artırılmalıdır.
- Çocukların oyun ve dinlenme alanları, iklim değişikliği etkilerine karşı dayanıklı hale getirilmelidir.
- Çocukların iklim değişikliğinden korunmasını sağlamak için mevcut yasalar güncellenmeli ve yeni düzenlemeler yapılmalıdır.
- Çocuk haklarını koruyacak şekilde çevresel düzenlemeler güçlendirilmelidir.
- Ulusal düzeyde çocuk haklarını ve iklim değişikliği ile uyumu birleştiren stratejiler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bu stratejiler, çocukların iklim değişikliği konusundaki farkındalıklarını artıracak eğitim programlarını içermelidir.
- STK'lar, çocuklara iklim değişikliği konusunda eğitim vermeli ve farkındalık yaratmalıdır.
- Çocukların ve ailelerinin iklim değişikliği etkileri hakkında bilinçlenmesini sağlayacak kampanyalar düzenlenmelidir.

- İklim değişikliği konusunun müfredata entegre edilmesi sağlanmalıdır. Çocuklara çevresel sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği hakkında bilgi verilmelidir.
- Eğitim materyalleri ve ders programları, çocukların iklim değişikliği konusunda bilinçlenmesini sağlayacak şekilde güncellenmelidir.
- Okullarda iklim değişikliği ile ilgili projeler ve etkinlikler düzenlenmelidir. Bu etkinlikler, çocukların aktif katılımını ve öğrenmesini teşvik etmelidir.
- Öğretmenlere iklim değişikliği ve çocuk hakları konularında eğitim verilmelidir. Öğretmenler, öğrencilerine bu konuları etkili bir şekilde öğretmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalıdır.

Bu öneriler, iklim değişikliğinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve çocuk haklarını korumak amacıyla çeşitli paydaşların iş birliği yapmasını sağlamayı hedeflemektedir. Yerel yönetimler, karar vericiler, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları ve eğitimciler, çocukların iklim değişikliği karşısında korunması ve bilinçlendirilmesi için aktif rol almalıdır. Çocukların sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir çevrede yaşama hakkı korunmalı ve geliştirilmelidir. Bu, ancak tüm paydaşların koordineli ve kararlı bir şekilde hareket etmesiyle mümkündür.

KAYNAKLAR

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. (1989).

Bullard, R. D. (2000). *Dumping in Dixie: Race, class, and environmental quality*. Westview Press.

Çocukların İklimi Topluluğu. (2023). *Çocuk Hakları Perspektifinden İklim Sorunları: Riskler ve Fırsatlar Araştırma Çalışması*.

Dankelman, I. (2010). *Gender and climate change: An introduction*. Earthscan.

European Union (EU). (2020). *European Climate Change Programme*.

Fry, I. (2022). *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights in the context of climate change*. United Nations.

Gardiner, S. M. (2011). *A perfect moral storm: The ethical tragedy of climate change*. Oxford University Press.

IPCC. (2014). *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge University Press.

IPCC. (2021). *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge University Press.

Knox, J. (2018). *Report of the Special Rapporteur on the issue of human rights obligations relating to the enjoyment of a safe, clean, healthy and sustainable environment*. United Nations.

Paris Agreement. (2015). *United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)*.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDGs). (2015). United Nations.

General comment No. 26 on children's rights and the environment with a special focus on climate change. United Nations Committee on the Rights of the Child.

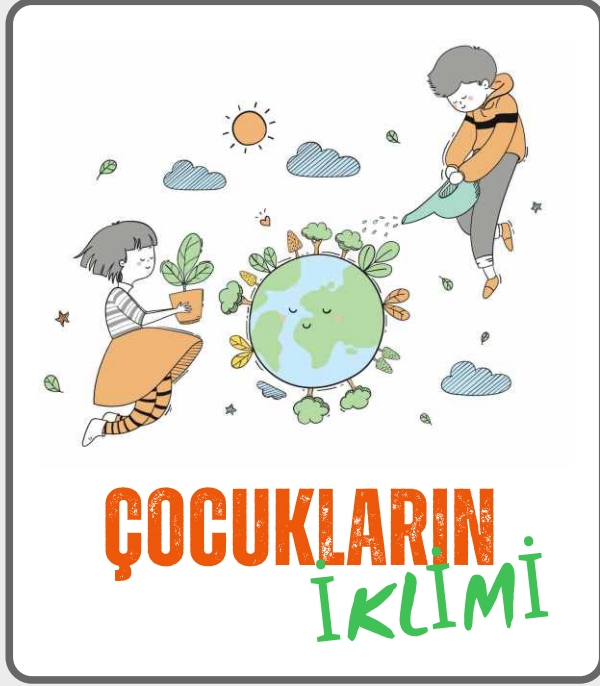
Resolution 41/21: Human rights and climate change. United Nations Human Rights Council.

UNICEF. (2012). *Children's Rights and Business Principles*.

UNICEF. (2015). *Unless we act now: The impact of climate change on children*.

ÇOCUKLARIN İKLİMİ

ÇOCUKLARIN
İKLİMİ